GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĖ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 200. Lunĭ, Marţĭ 23 Octomvre (4 Noemvre) 1884.

1784 şi 1884.

Braşovŭ, 3 Novembre a. c.

Avea dreptate împĕratulŭ Iosifŭ II când se temea aşa de multŭ de urmările urei, neîncrederei şi rĕsbunarei neîmpĕcate a vrăşmaşilorŭ ţĕranului românŭ.

Póte omulŭ sĕ-şĭ facă o ideă, câtŭ de mare a trebuitŭ sĕ fie acésta ură şi rĕsbunare acum o sută de anĭ, sub impresiunea ranelorŭ încă deschise, ce le-a causatŭ revoluţiunea lui Horia, décă şi astăḍĭ în anulŭ Domnului 1884 martirii românĭ din 1784 n'au putută dobêndí încă iertare dela urmaşii apĕsătorilorŭ lorŭ.

A iertá este o mare şi nobilă faptă. Celŭ ce iértă, uită amărăciunile trecutului şi se împacă, ér împăcarea este binecuvêntarea lui Dumneḍeu.

Departe de noi de a voí sĕ resuscitămŭ reminiscinţele amare ale unui trecutŭ atâtŭ de depărtatŭ. Dér ne luămŭ voiă a adresá celorŭ ce au creḍutŭ de cuviinţă, chiar şi acum în presĕra aniversărei de o sută de anĭ a mişcărei naţionale române, de-a erumpe în injurăturile cele mai ordinare în contra capilorŭ ei, în contra acelorŭ căpitanĭ ai poporului românŭ, care *„prin îndoita apĕsare din partea proprietarilorŭ era esploatatŭ economicesce şi lipsitŭ de orĭ şi ce dreptŭ**) şi căruia îĭ ardea inima după dreptate; ne luămŭ voiă, ḍicemŭ, de a-le adresá cu tótă sinceritatea întrebarea: óre nu dovedescŭ dumnealorŭ prin acéstă purtare, că încă nicĭ astăḍĭ, după o sută de anĭ, poporulŭ românŭ nu e împăcatŭ cu celŭ maghiarŭ?

„Pester Lloyd“, unulŭ din cele mai acreditate ḍiare ungurescĭ, nu se ruşinéză de-a folosí unŭ asemenea momentŭ sĕrbătorescŭ, cum este aniversarea revoluţiunei lui Horia, spre a dá prin noroiu sêmţulŭ de libertate, ce-a înflăcăratŭ la 1784 pe ţĕranii românĭ şi spre a vătĕmá astfelŭ bunulŭ sêmţŭ faţă cu numĕrósa poporaţiune română din acéstă monarchiă.

Intr'unŭ asemenea momentŭ credemŭ, că bunulŭ tactŭ şi sêmţulŭ de ecuitate trebuiea se dicteze acestui organŭ de frunte unguresŭ o altă atitudine: séu sĕ tacă cu totulŭ, făcêndŭ abstracţiune dela orĭ ce manifestărĭ din afară de graniţele monarchiei, séu décă n'a putută se tacă sĕ se fi feritŭ celŭ puţinŭ de a vĕtămá şi insultá sêmţĕmintele de libertate ale unui poporŭ întregŭ.

Dér „Pester Lloyd“ n'a făcutŭ nicĭ una nicĭ alta. Elŭ a vorbitŭ şi vorba lui este plină de veninŭ. Acésta nu dovedesce tocmai că autorulŭ articlului din cestiune „nu s'ar turburá“ de aniversarea mişcărei dela 1784. Intre altele elŭ ḍice:

„Tóte elementele ameninţĕtóre ale nedreptăţii şi ale discordiei din 1784 au dispărutŭ în 1884: In Ardélŭ ca şi în Ungaria ţĕranulŭ liberŭ stă pe moşia sa liberă, nicĭ unŭ principe nu este aşa de temutŭ încâtŭ sĕ-i pótă face ceva. Legĭ egale garanteză Românilorŭ aceleaşĭ drepturĭ politice şi îĭ obligă la aceleaşĭ îndatorirĭ ca şi pe Ungurii nobilĭ séu burgezĭ.“

Ar fi nepotrivitŭ se asemĕnămŭ starea de lucrurĭ din 1784 cu cea din 1884. „Pester Lloyd“ însĕ o face şi acésta. Se vede că are sentimentulŭ ascunsŭ, că órecare asemĕnare ar fi póte încâtva posibilă.

Bine că Românii nu mai suntŭ iobagĭ; bine că ţĕranulŭ românŭ este aḍĭ stăpânŭ pe proprietatea sa; bine că elŭ are totŭ aceleaşĭ datorii cătră statŭ ca şi Ungurii nobilĭ şi nenobilĭ.

Dér fiă-ne iertatŭ a întrebá: cum stămŭ cu drepturile în 1884 jupânilorŭ dela „Pester Lloyd“?

La 1784 ţĕranulŭ n'avea avere, n'avea deregătorii lui proprii, dér şi stăpânii şi deregătorii vorbéu cu elŭ celŭ puţinŭ romănesce ca sĕ-i înţelégă.

Cum se întêmplă însĕ la 1884?

Sĕ ne rĕspundă domnii dela „Pester Lloyd,“ cari vorbescŭ de drepturi egale, la urmatorulŭ faptŭ fórte caracteristicŭ, ce se petrece aḍĭ în ḍina mare în ţéră la noi:

In fericitulŭ comitatŭ alŭ Solnocŭ-Dobêcei „egalitatea de drepturĭ“ o reguléză însuşĭ domnulŭ prefectŭ cum îĭ vine mai bine la socotélă. Acestŭ prefectŭ a poruncitŭ tuturorŭ notarilorŭ de cercŭ, ca se nu mai corespondeze cu primarii românĭ în limba română, cum prescrie legea, ci numai în limba maghiară. Intr'unŭ cercŭ alŭ comitatului notarulŭ e jidovŭ, ceea ce în împrejurările actuale este încă o norocire pentru acestŭ cercŭ. Şi eată de ce:

Jidovulŭ e omŭ „practicŭ“. Acésta credemŭ că nu e de lipsă sĕ-o mai documentămŭ în deosebĭ domnilorŭ dela „Pester Lloyd“. Ca omŭ practicŭ ce este, notarulŭ jidovŭ şi-a ḍisŭ: de ce sĕ nu facŭ eu ca primarii satelorŭ se înţelégă ordinaţiunile şi scrisorile, ce li le trămitŭ în limba maghiară şi astfelŭ sĕ mi'i îndatorezŭ.

A ḍisŭ şi a făcutŭ. Jidovulŭ sprijinesce pe jidovŭ, o mână spală pe alta... Notarulŭ jidovŭ adreséză cătră cârciumarulŭ jidovŭ din comuna Ciobanca o traducere în limba ebreică a scrisorilorŭ, ce le trimite ţĕranului-primarŭ şi-lŭ rógă se chieme la sine în cârciumă pe toţĭ cei interesaţĭ în cestiune şi sĕ le esplice, după traducerea evreéscă, cuprinsulŭ ordinaţiunilorŭ sosite dela prefectură.

Cu modulŭ acesta notariulŭ evreu atinge două scopurĭ: Ţĕranii înţelegŭ ordinile ce li le adreséză şi cârciumarulŭ jidovŭ face gheşeftŭ, căcĭ ei nu ascultă la esplicările lui cu gura gólă.

Şi ce află ţĕranii prin graiulŭ cârciumarului evreu? — Află că sunt obligaţĭ, în puterea „datorielorŭ egale,“ de a cumpĕrá acţii şi losurĭ pentru teatrulŭ maghiarŭ din Deeşŭ şi de-a prenumĕrá din cassa comunală ḍiare ungurescĭ!*).

Şi cu tóte aceste întêmplărĭ, ce de multŭ nu mai sunt estraordinare, cei dela „Pester Lloyd“ susţinŭ, că în anulŭ 1884 nu mai esistă nicĭ unŭ elementŭ alŭ nedreptăţii şi alŭ discordiei provocate prin nedreptate!

In locŭ de a înjurá — ar fi multŭ mai bine, credemŭ, ca Ungurii de principiile celorŭ dela numita fóiă sĕ se gândéscă cu seriositate la evenimentele anului 1784, ca se pótă chipzuí cum trebue sĕ-şĭ îndrepteze purtarea lorŭ faţă cu poporulŭ românŭ la 1884.

*) „Pester Lloyd“ dela 1 Noemvre 1884.

*) Veḍĭ corĕspondinţa de mai josŭ.

CRONICA POLITICĂ.

Dieta croată s'a amânatŭ la 30 Octomvre şi nu se va întruni decâtŭ în Decemvre, pentru ca sĕ voteze bugetulŭ. Despre mĕsurile esceptionale ce s'au luatŭ de dietă cu atâta liberalitate, ḍiarulŭ »Vaterland,« ai cărui patronĭ simpatiséză cu Starcevicianii, face următórele observărĭ: »Acésta (adecă crearea de mĕsurĭ esceptionale) corĕspunde de totŭ »spiritului timpului.« Mai în tóte celelalte ţĕrĭ séu se practică deja séu celŭ puţinŭ se pregătescŭ mĕsurĭ esceptionale. In 1867 jubilau toţĭ din întrega monarchiă noua eră. Acum începe noua eră a se suspenda însăşĭ în tótă monarchia. Ar fi mai bine, decă în loculŭ politicei, curatŭ negative, de suspendare s'ar inaugura o politică positivă pe basa vechilorŭ principii de dreptŭ.« »N. fr. Presse« se întrébă că ce'şĭ póte cugeta »Vaterland« sub politica positivă pe basa vechilorŭ principii de dreptŭ? Póte că trialismulŭ, ḍice fóia vienesă, baronului Helfert sub regimulŭ unui nou Iellacicĭ.

*

In Berlinŭ se crede că conferinţa în cestiunea Congului se va întruní în celŭ mai scurtŭ timpŭ. Se vorbesce că şi statele scandinave vorŭ luá parte la conferinţă chiar dela începutŭ. Décă unele state aştéptă întrunirea conferinţii cu indiferenţă séu cu bucuriă, Turcia o aştéptă plină de măhnire. Cercurile guvernamentale din Constantinopolŭ nu-şĭ potŭ înecá supĕrarea, că Turcia n'a fostŭ învitată la conferinţă, deşi dominaţiunea Sultanului se întinde peste o parte a continentului africanŭ. Orĭ câtŭ de slabă ar fi Turcia de aḍĭ, se comite o mare nedreptate cu ea. Şi e probabilŭ că, prin reclamarea ce o va face pe cale diplomatică în contra acestei nedreptăţirĭ, Pórta nu va isbutí a i-se reservá unŭ locŭ la masa conferinţei Congului.

*

Scirea, că se va instituí o uniune personală între Braunschweig şi Prusia şi că în acestŭ casŭ va păşi ca regentŭ alŭ ducatului prinţulŭ Wilhelm, începe a se confirmá. O fóiă oficială, »Monitorulŭ de Anhalt« scrie următórele în acéstă privinţă: »In raporturile ducatului Braunschweig se va face în celŭ mai apropiatŭ timpŭ o schimbare, care e menită a asigura ţerei confederaţiunei o ordine definitivă şi durabilă. Patenta de protestare a ducelui de Cumberland a grăbitŭ încâtva aducerea unei stărĭ regulate în ţéra Braunschweigenilorŭ. Guvernulŭ împĕratului, în înţelegere cu actualulŭ consiliu alŭ regenţei, a hotărîtŭ ca acesta din urmă sĕ se retragă câtŭ mai curêndŭ, ca Braunschweigulŭ se rĕmână ducatŭ de sine stătătorŭ şi ca prinţulŭ Wilhelmŭ alŭ Prusiei se păşéscă ca regentŭ în fruntea ţĕrii. Acéstă scire se va adeverí în celŭ mai apropiatŭ timpŭ.« Totŭ aşa crede şi »Kölnische Ztg.,« că se va instituí o uniune personală. Negreşitŭ, unde d. Bismark intră în jocŭ, trebue sĕ jóce toţĭ după cum cântă dênsulŭ. Ducele de Cumberland va rĕmâné unŭ »duce fără ducatŭ.«

PRIGONIREA LIMBEI ROMÂNE IN COMITATULU Solnocŭ-Dobêca.

Ciobanca inferióră 19 Octomvre 1884.

Onor. D-le Redactorŭ!

Ca sĕ vĕ puteţĭ imaginá tristele urmărĭ, ce le produce *prigonirea limbei române* prin comitele supremŭ în comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca, îmĭ iau voiă a vĕ reimprospĕtá în memoriă, că în sensulŭ unei ordinaţiunĭ din anulŭ trecutŭ notarilorŭ cercualĭ se interḍice corespondarea în limba română cu subalternii lorŭ primarĭ comunalĭ. Acéstă ordinaţiune avênd-o în vedere notarulŭ nostru, care notabene e jidovŭ, scrindŭ ordinaţiunĭ în limba maghiară la *subalternii sĕi carĭ nu pricepŭ limba maghiară*, află de lipsă a şi le traduce în limba jidovéscă şi a le trimite crâşmarului din comună, care apoi din textulŭ jidovescŭ le esplică tuturorŭ celorŭ interesaţĭ şi chemaţĭ spre acestŭ scopŭ în crâşmă. Cumcă după esplicare urméză bĕutura cu grosulŭ şi cumcă prin acéstă procedere în modulŭ celŭ mai uşorŭ se póte chema ţĕranulŭ la bĕutură credŭ, că arŭ fi de prisosŭ sĕ vĕ mai decumentezŭ: Ce se atinge de sarcinile ce le pórtă poporulŭ în acestŭ comitatŭ vĕ amintesŭ că *aicĭ şi în comunele cele mai micĭ ne au vêrîtŭ câte o acţiă de 50 fl. v. a. de a teatrului maghiarŭ din Deşiu şi de 10—20 fl. v. a. losurĭ totŭ de a le acestui teatru.* Când aceste sume se încaséză de la cele mai micĭ comune românescĭ *spre scopurĭ culturale ale Maghiarilorŭ*, şi când afară de aceste se prenumeră din

casa comunală câte trei diare unguresci, (»Solnok Doboka« »Erdélyi Gazda» și »Rendöri Közlöny«) vě puteți imagina ce'i mai rěmâne bietului poporŭ, din comune curatŭ românescĭ de 50—60 familii (și așa ajunse la stare de proletarĭ) a mai sacrifica pentru scóla și biserica sa.

—*—

Serbarea centenarului lui Horia la Caransebeșŭ (!!).

(Corespondență part. a »Gaz. Trans.»)

Caransebeșŭ, 28 Octomvre.

D-le Redactorŭ! După atâtea vestĭ despre înjosirile și persecuțiunile, ce Românii din aceste părțĭ pătimescŭ din partea frațilorŭ cu lungă mustață dar scurtă minte, în fine vě aducŭ vestea unei fapte leale și prea măgulitóre pentru noi, sěvěrșită de susŭ pomeniții compatrioțĭ, față cu noi, carĭ le suntemŭ de altfelŭ sare în ochĭ. Inchipuiți-vě d-le Redactorŭ și On. publicŭ românŭ, noi pacînicii Caransebeșenĭ bărbațĭ femei și copii suntemŭ bănuițĭ și trașĭ în criminalŭ, că la 15 Maiu a. c. amŭ fi serbatŭ centenarulŭ esecuțiunei lui Horia: (a Hora és tarsai kivegeztetetése századik-évfordulójának megünneplését). Atâta măgulire e totușĭ prea multă deodată pentru noi Românii, carĭ ne-amŭ obicînuitŭ a nu ne bate capulŭ cu sórtea ómenilorŭ, carĭ s'au jerfitŭ pentru noi. Se vede că patrioții Maghiarĭ au purcesŭ din ei înșișĭ când au credutŭ, că noi Românii suntemŭ atâtŭ de naționaliștĭ ca sě ne cinstimŭ și serbămŭ pe eroii noștrii. Se amăgescŭ însă, nu sciu spre rușinea lorŭ orĭ a nóstră.

La 15 Maiu o societate mare de bărbați, femei și copii, pe o di frumósă de primăvară, tocmai în 15 Maiu din întêmplare, am eșitŭ în o pădure din apropiere, pe așa numita »Valea Raiului,« póte ca sě uitămŭ pe unŭ momentŭ măcar în diua de 15 Maiu de valea iadului în care osândițĭ suntemŭ a trăi. Amŭ mâncatŭ amŭ běutŭ ne-amŭ poftitŭ de sănětate și la anulŭ cu bine, am jucatŭ hora, ne-amŭ întinsŭ pe iarbă verde, ne-amŭ pusŭ de gândŭ sé ținemŭ unulŭ la altulŭ, amŭ întorsŭ în sunetulŭ musicei, cu unŭ cuvêntŭ am făcutŭ totŭ ce se face la 15 Maiu, când și Românii din orașe mai esŭ la o libertate (ardă-o foculŭ de libertate, că ni s'a făcutŭ behamite de ea). Uitaserămŭ noi Româniĭ, precum îndatinațĭ suntemŭ a uită ușorŭ că amŭ avutŭ și 15 Maiu când ce se vedĭ, în dilele astea așa numai din seninŭ ne trezimŭ citațĭ la tribunalŭ, glóte, glóte, fiindcă deodată eramŭ prea mulțĭ pe capulŭ bietului jude; mai întâiu bărbații și pe urmă femeile nóstre. Se înțelege omulŭ de rěu se teme, și ne chibzuiam noi așa în mintea nóstră ca la ce amŭ și pututŭ lăcomi, ce amŭ pututŭ sě înstrăinămŭ dela frații Maghiarĭ, ca sé fimŭ așa strajnicŭ trașĭ în criminalŭ.

Cu inima câtŭ o crumpěnă (cartofŭ) friptă ne-amŭ luatŭ rěmasŭ bunŭ dela soții și copii, căcĭ cine scie sě putea sě nu ne mai vedemŭ, vremile sunt aspre aicĭ la noi, și în grija lui Dumnedeu ne-amŭ dusŭ la Tribunalŭ. Acolo judele Vincze, unŭ omŭ de trébă, de pe a căruĭ față, putéi cetí, că e jertfa datorii sale, ne puse cam aceste întrebări:

— Scí de ce escĭ chiămatŭ?

— Ba!

— Ai fostŭ la 15 Maiu în Valea raiului, la serbarea centenarului lui Horia?

— In Valea raiului am fostŭ, dar centenariulŭ lui Horia nu l'am serbatŭ încă, fiindcă va veni mai târdiu.

— A toastatŭ Dr. M..... pentru unirea Românilorŭ de dincóce cu cei de preste Carpațĭ?

— D-lŭ M..... a toastatŭ în sănětatea unui pretinŭ, cu care a běutŭ frățietate.

— A declamatŭ băiatulŭ d-rului M..... o poesiă antipatriotică?

— A declamatŭ: »Multŭ e dulce și frumósă limba ce-o vorbimŭ,« (noi ce sě-i facemŭ, décă e dulce?).

— Ai jucatŭ, hora, adecă joculŭ lui Horia?

— Da, am jucatŭ. dar Horia își are numele dela »horă,« nu »hora« dela »Horia,« acesta e unŭ jocŭ poporalŭ moștenitŭ dela Romanĭ, de pildă cum e ciardașulŭ la Maghiarĭ, (numai mai puținŭ esaltatŭ).

Apoi a întrebatŭ acusatulŭ:

— Voiescŭ d-le jude să sciu, cine ne-a acusatŭ, ca sě-lŭ acusŭ pentru calumniă.

— Acusa vine dela vice-comitele, e din oficiu, nu poțĭ sě acusĭ.

— Așa! va sě dică numai vice-comitele, unui comitatŭ curatŭ românescŭ, are dreptulŭ a calumniá, fără rěspundere pe Românĭ!

Atâta a fostŭ totŭ. Privindŭ așa la bietulŭ scriitorŭ cum se muncesce, îmĭ gândeamŭ, câtă hârtiă și cernélă în pagubă, câtŭ timpŭ perdutŭ, câte acte momentóse la o parte, pentru fleurĭ. Așa i-a fostŭ scrisŭ se vede justiției nóstre. Totŭ lucrulŭ erá unŭ felŭ de comediă, care îțĭ amintea trista tragediă ce o trăimŭ aicĭ pe globulŭ Ungariei, noi carĭ nu ne putemŭ mândri că suntemŭ sânge din sângele lui Tuhutum. Noi Românii însă cu tóte acestea nu facemŭ ca Croații, nu facemŭ nicĭ chiar ca Ungurii la 1866, ca se denegămŭ concursulŭ nostru la povara statului, décă nu ni se dau drepturile cuvenite și necuvenite. Noi cu tóte astea avemŭ la Pesta unŭ »Viitorŭ« plinŭ de dragoste și dorŭ de înfrățire, ba avemŭ și ómenĭ fórte cuminte și fórte cu inimă, carĭ ilŭ susținŭ.

»Inghite inimă și tacĭ,
Că tóte singură le facĭ!«

Astfelŭ amŭ trebuitŭ noi Caransebeșenii bărbațĭ și femei sě serbămŭ, vrêndŭ, nevrêndŭ centenariulŭ lui Horia înaintea tribunalului. Bine a făcutŭ vice-comitele și tribunalulŭ, că ne-a adusŭ aminte, că a fostŭ odată unŭ Horia, că acela a fostŭ frântŭ cu róta, pentru că nu i mai suferea iobăgia, că de atuncĭ se împlinescŭ tocmai 100 de anĭ, că astădĭ ca și atuncĭ serbarea libertății e o causă pentru Criminalŭ, căcĭ altfelŭ se putea sé uitămŭ noi Românii cei pacînicĭ și bietulŭ Horia sě înghită în secŭ acolo undě va fi.

Resultatulŭ finalŭ a acestei comedii este, că »Valea Raiului« va primí numele de „Valea lui Horia.«

Rădăcină.

SCIRILE DILEI.

S'a înaintatŭ în reg. 2 de infanteriă la gradulŭ de colonelŭ: loc. colonelŭ: Franz Benda; la gradulŭ de loc. colonelŭ: maiorulŭ Eduard Klepsch, adjutantŭ alŭ M. Sale și atașatŭ militarŭ la ambasada din Petersburgŭ; la gradulŭ de maiorŭ: căpitanulŭ Leo Domide, dela alŭ 51 la alŭ 5-lea reg. de infanteriă; la gradulŭ de căpitanŭ cl. I.: Căpitanulŭ cl. II. Florianŭ Domide în reg. de inf. 62; Nicolae Sandru de Vište în reg. de inf. 31; la gradulŭ de căpitanŭ cl. II: locot. Paulŭ Smeu din reg. de inf. 63, permutatŭ la institutulŭ geograficŭ militarŭ; la gradulŭ de locotenentŭ: subloc. Alexandru Bob-Hangea în reg. de inf. 62; Xenofonŭ Romanŭ în reg. de inf. 31; George Iancovicĭ în reg. de inf. 50; la gradulŭ de sublocotenentŭ: cadetulŭ Iosifŭ Chevereșanŭ în reg. de inf. 50.

—0—

In luna lui Martie 1883, poporațiunea română din Deva a ținutŭ o adunare, în care Dr. Avramŭ Tincu ținŭ unŭ discursŭ privitorŭ la proiectulŭ de lege a scólelorŭ medii. Sub-procurorulŭ din Deșiu a acusatŭ pe Dr. Tincu și pe protopopulŭ din Deva Ionŭ Papiu pentru ațîțare la ură între naționalităţĭ. Tribunalulŭ din Deșiu î-ĭ dete sentința în sensulŭ acusării. In urma apelului afacerea ajunse la tabla regéscă, care întări sentința încontra Dr-ului Tincu, ér în contra protopopului Papiu se sistă orĭ ce procedură mai departe. In urma unui nou apelŭ, curia aprobă la 31 Octomvre n. hotărîrea tablei regescĭ.

Grele vremurĭ amŭ ajunsŭ: apěrarea drepturilorŭ nóstre o consideră stăpânii ca agitațiune, și cu tóte astea Ungurii totŭ de liberalĭ vrêu sě trécă. Sěrmana libertate, câtă batjocură suferĭ în Ungaria!

—0—

Tribunalulŭ din Timișóra a condamnatŭ la mórte prin spândurătóre pe Iosif Romanov din Vinga și pe soția acestuia, pentru crima de omorurĭ. Tabla și curia regéscă au sancționatŭ sentința.

—0—

»Egyettértés« ne spune că juriulŭ din Aradŭ a pertractatŭ în 31 Octomvre procesulŭ de presă, intentatŭ de cătră învěțătorulŭ din Aradŭ, Ambrosiu Ungureanŭ, în contra proprietarului din Lechea Reisz Iacob, pentr'unŭ articlu calumniatorŭ, apărutŭ în »Aradi Hirlap.« Representantulŭ acusatorului a fostŭ advocatulŭ Murády Ionŭ, ér advocatulŭ apěrătorŭ a fostŭ Dr. Leopold Kell. Juriulŭ, pre lângă tótă calumnia vědită în acelŭ articulŭ, a achitatŭ pe acusatulŭ Reisz I., condamnândŭ pe sěrmanulŭ învěțătorŭ română a plăti cheltuelile de judecată în sumă de 56 fl.

— Dreptatea în Ungaria când e vorba de noi, nu esistă. —

—0—

Din comitatulŭ Odorheiŭ, după datele oficióse ale comisiunei administrative, emigrarea în România din ce în ce totŭ cresce. Acestĭ emigranțĭ însă nu-'șĭ părăsescŭ vatra lorŭ, pentru ca sě se așede în România, ci numai pentru ca sě-șĭ caute lucru, și în cea mai mare parte suntŭ provědutĭ cu pașaportulŭ recerutŭ. In întêia jumětate a acestui anŭ, în comitatulŭ Odorheiului s'au eliberatŭ pașapórte pentru 718 persóne.

Dovadă ca suntŭ »mulțămiții« locuitorĭ cu sórtea lorŭ din Ungaria.

—0—

Redactorulŭ fóiei din Triestŭ »Alabarda« despre care amŭ comunicatŭ că i s'a visitatŭ locuința, e datŭ judecății pentru crima de turburare a liniștei publice.

—0—

M. Sa monarchulŭ a numitŭ pe baronŭ Ernst Brenner-Felsach trimisŭ estraordinarŭ și ministru plenipotențiarŭ pe lângă Curtea portugesă.

—0—

In Belgia se închidŭ mereu scólele comunale, trecêndŭ pe scolarĭ în scóle mânăstirescĭ. Mulțime de institutorĭ și institutóre rěmânŭ pe drumurĭ, primindŭ numai o miserabilă pensiune viageră.

—0—

Propaganda din Roma a primitŭ scirĭ din provincia Cantonŭ, că unŭ mare numěrŭ de bisericĭ au fostŭ distruse și jefuite, ér case de ale creștinilorŭ incendiate. Peste 200 de femei au fostŭ desonorate, bărbații bătuțĭ séu exilațĭ, fiindcă nu au adusŭ jertfe idolilorŭ.

—0—

Generalulŭ Brière anunță din Hanoi, că garnisóna din Tu-Yen-Cvan a respinsŭ de la 14 până la 19 Oc-

FOILETONU.

Revoluțiunea din 1784.

(Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria 1784—1785 scrisă pe basa documentelorŭ oficiale de N. Densușianu. București 1884. Tipografia „Românulŭ,« Carolŭ Göbl).

Lipsa unei istorii a revoluțiunei din 1784 era de multŭ sěmțită la noi. Românii nu se puteu nicĭ decum mulțumi cu ceea ce au scrisŭ Ungurii despre Horia. Erá timpulŭ supremŭ ca sě se constate prin acte décă capii mișcării dela 1784 au fostŭ nisce hoțĭ și tâlharĭ, cum susținŭ Ungurii, ori că li se cuvine unŭ locŭ de onóre în istoria Românilorŭ. Domnulŭ N. Densușianu, care, precum scimŭ, în anii trecuțĭ a fostŭ însărcinatŭ de Academia Română de a face cercetărĭ istorice în archivele și bibliotecile Ungariei și ale Transilvaniei, întorcêndu-se din misiunea sa, a scrisŭ pe basa documentelorŭ Horiane, ce le-a aflatŭ și le-a adunatŭ de pretutindenĭ, o istoriă a revoluțiunei lui Horia, care a apărutŭ dilele aceste în Bucurescĭ.

Avemŭ dér celŭ puținŭ acum după o sută de anĭ și noi o istoriă a mișcării dela 1784, scrisă în modŭ sistematicŭ. Meritatulŭ autorŭ declară în prefață că a descrisŭ evenimentele dela 1784 pe basa documentelorŭ oficiale din archivele Transilvaniei și ale Ungariei și în acéstă descriere a fostŭ condusŭ numai de principiulŭ de a căută și de a espune adevěrulŭ. Resultatulŭ îndelungelorŭ sale cercetărĭ și studii ilŭ resumă în următórele cuvinte:

»Acéstă revoluțiune, care agită așa de multŭ spiritele în Transilvania, scoțêndŭ la lumină lupta latentă ce esistá de mai mulțĭ seculĭ și sub diferite forme între cele două națiunĭ de peste Carpațĭ se începŭ mai întâiu în munții Abrudului în numele unorŭ puține comune la anulŭ 1782, ajunse apoi în numele tuturorŭ iobagilorŭ din munții Abrudului, apoi în numele tuturorŭ Românilorŭ din Transilvania.«

»Din liberarea de abusurĭ ajunge la liberarea poporului românŭ de iobăgiă. la liberarea Transilvaniei de domnia elementului unguerescŭ. Iobagĭ, preoțĭ, plutașĭ, băiașĭ, ómenĭ liberĭ, sătui cu toții într'o formă de amarele suferințe ale trecutului, se făcŭ cu toții emisarĭ, căpitanĭ, soldațĭ și cu toții primescŭ dictatura unui țěranŭ. Epocă plină de învěțăturĭ.«

»Ea ne probéză, că nicĭ înfiorătórele decrete ale lui Uladislau (1514), nicĭ uniunea celorŭ trei națiunĭ din Transilvania (1437—38), nicĭ Aprobatele și Compilatele (1653.1669), carĭ declarară pe Românĭ fără patriă nu au pututŭ sě întemeieze fericirea nobilimii și cu atâtŭ mai puținŭ fericirea Ungariei și Transilvaniei...«

Deosebitŭ de cei ce au scrisŭ până acum despre revoluțiunea de la 1784, autorulŭ istoriei din vorbă caracteriséză pe basa documentelorŭ acea revoluțiune mai alesŭ ca o *mișcare pentru libertatea națională*, nu atâtŭ ca o *mișcare socială*. »Adevěrata tendință a revoluțiunii, dice, nu erá schimbarea ordinei sociale. Idea dominantă nu erá stergerea sarcinelorŭ feudale. Nu era lupta iobagiului în contra claselorŭ libere, séu a proletariului în contra omului avutŭ, ci erá lupta supusului în contra asupritorului, lupta pentru recucerirea libertății naționale, lupta pentru revindecarea patriei....« »In scurtŭ revoluțiunea de la 1784 voia sě distrugă sistemulŭ politicŭ alŭ celorŭ trei națiunĭ privilegiate din Transilvania și pe ruinele sale se întemeieze unŭ sistemŭ politicŭ românŭ.«

„Consciința națională — adauge autorulŭ — consciința libertății și a drepturilorŭ ca ginte, se deșteptase ce e dreptŭ de multŭ în poporulŭ românŭ de peste Carpațĭ, și mulțĭ martirĭ își vărsase sângele lorŭ pentru acéstă nobilă ideiă în cursŭ de mai multe sute de anĭ. Dar nicĭ odată silințele Românilorŭ n'au fostŭ așa de intensive și energice, sentimentele așa de aprinse, o mișcare națională așa de viă, nicĭ odată atâtea victime ca în secululŭ trecutŭ. Incepêndŭ dela Archiereulŭ Albei-Iulie, care voia sě libereze pe Românĭ prin unire cu biserica Romei, prin schimbare chiar a religiunii; dela Clainŭ nemuritorulŭ, care voia sě rěstórne sistemulŭ politicŭ alŭ Transilvaniei cu principiele dreptului istoricŭ și cu filosofia politică. Dela ilustrii călugărĭ ai ordinului Basilitŭ, carĭ voiau sě recâștige pămêntulŭ prin vastele lorŭ lucrărĭ istorice, linguistice și bisericescĭ, și până la țěranulŭ din Albacŭ, care proclamă cu o pasiune așa de viă expulsiunea elementului dominantŭ;«

»Dela Mitropolitŭ până la celŭ din urmă miserŭ iobagiu, tótă națiunea în ferbere, silințe în tóte direcțiunile peste totŭ ómenĭ intrepidĭ, zeloșĭ, cu o nespusă forță de voință, plinĭ de încrederĭ în viitorŭ, inspirațĭ de una și aceeașĭ nobilă tendință, liberarea națională, liberarea patriei.«

„Secolŭ plinŭ de virtuțĭ și plinŭ de acțiune.«

Va urma.

tomvre mai multe atacarĭ duşmane. Inimicii s'au retrasŭ descuragiaţĭ.

—0—

Astă séră se va jucá la teatrulŭ germanŭ „Die bezähmte Bissgurn« séu »Eine Possc als Medizin,« comediă în 3 acte.

Afacerea statutului agrarŭ în Cohalmŭ.

Cohalmŭ, 23 Oct. 1884.

(Urmare).

„Vení segregarea părţilorŭ Iurzurului (Freithum) după care au urmatŭ plătirea sumei de rĕscumpĕrare la casa scaunală pentru partea Cohalmului. Sumişóra nu fù mai mică de 16,000 fl. Acum e au de lipsă lucrărĭ de întărire la ţĕrmii Oltului. Şi ca sĕ se pótă efeptuí acésta, au trebuitŭ mai ântêiu sĕ se cumpere dela Hoghizŭ o bucată de pămêntŭ. Preţulŭ cumpĕrărei şi spesele cu legatulŭ se suiră la mai multe mii de fl. Pre lângă acestea statulŭ încă a vrutŭ sĕ-şĭ capete contribuţiunea sa în continuu pentru pămêntulŭ comunalŭ, fără ca sĕ se gândéscă că acestŭ pămêntŭ aduce orĭ nu aduce venitŭ în cassă. Trebue sĕ prindă pre cineva mirare şi n'a fostŭ cu cale când s'a cugetatŭ la modulŭ cum sĕ se acopere neajunsurile comunei ce deja cresceu, din provenienţa averei comunale şi la modulŭ cum sĕ se mărescă acelea veniturĭ comunale, ca totuşĭ locuitorii după putinţă se nu fie îngreunaţĭ, înainte de a sĕ luá ultimulŭ refugiu la aruncŭ asupra locuitorilorŭ? Astfelŭ s'a creatŭ statutulŭ agrarŭ şi s'au întrodusŭ taxele de păşunatŭ.

„Alŭ doilea scopŭ, ce erá a se ajunge prin acestŭ statutŭ, a fostŭ delăturarea unei nedreptăţĭ devenită istorică, însĕ nu mai puţinŭ greu simţită de către proprietarii de pămêntŭ, cari ca profesioniştĭ şi amploiaţĭ nu ţineau vite séu pré puţine. Pămêntulŭ lorŭ ca şi alŭ altora erá supusŭ ogorului şi păşunatului. Aceştia erau siliţĭ în toţĭ anii a renunţa la o parte din venitulŭ moşii lorŭ în favórea altora, şi incă în favórea acelora, cari nu avé posesiune de pămêntŭ şi nu plătéu dare, însă vite ţinéu şi afară de acésta mai sufereau şi paguba prin păşunatŭ în modŭ ascunsŭ şi prin alte prevaricaţiunĭ, fără ca aceea se li se revindece vreodată. Pentru aceea se stabilise pentru fiecare cetăţénŭ mĕsura dreptului sĕu de păşunatŭ în raportŭ cu posesiunea şi contributiunea sa. Voiá cineva acuma sĕ ţină mai multe vite decâtŭ avé dreptŭ, acela 'şĭ puté cumpĕrá drepturĭ dela alţĭ cetăţenĭ, ce nu le foloseau séu nu le puteau folosí în mĕsura ce li se cuvinea. Suma despăgubirei totdéuna erá unŭ minimum, ce adeseorĭ rĕmânea neplătită. Insĕ totuşĭ erá o compensaţiă! Şi acésta ministrulŭ o au stersŭ de pe lume cu emisulŭ din 30 Oct. 1883[7]).

Alŭ treilea scopŭ alŭ îngropatului statŭtŭ agrarŭ a fostŭ promovarea crescerei de vite. Ca nu cumva prin împlerea preste mĕsură a locurilorŭ de păscutŭ vitele sĕ sufere de fome şi sé tigorescă, a trebuitŭ numĕrulŭ lorŭ constrânsŭ la o sumă cuvenită. Acésta a fostŭ în interesulŭ bine înţelesŭ alŭ crescĕtorilorŭ de vite! Urmările au arătatŭ că drumulŭ apucatŭ a fostŭ celŭ adevĕratŭ. Nicăerĭ în timpulŭ din urmă în împrejurime nu se aflau atâtea vite frumóse şi de preţŭ mai alesŭ cornute, ca în Cohalmŭ. Cum va fi în viitorŭ cu restabilirea arbitriului, dominante — mulţămita emisului ministerialŭ — vorŭ arăta armările![8])

»Din cele dise se va convinge fie-ce omŭ nepreocupatŭ despre valórea statutului agrarŭ în Cohalmŭ şi va aflá în modŭ esplicabilŭ, că representanţa nóstră opidană, după ce i-sa intimatŭ supracitatulŭ emisŭ ministerialŭ, au subşternutŭ la Inaltulŭ ministeriu de interne o representaţiune esplicativă despre fapticele referinţei, cu rugarea sĕ-şĭ revóce dispositiunea. Despre urmările acestui pasŭ în acestŭ respectŭ dă deslucire următorulŭ emisŭ ministerialŭ.

Cancelaria ministerului ungarŭ de interne.

Nr. 8,631.

VI. *Oficiulŭ comitatensŭ alŭ Tèrnavei-mare în Timişóra.*

La relaţiunea vice-comitelui din 2 Faură a. c. Nr. 943 prin care mi s'a substernutŭ rugarea opidulni Cohalmŭ relativă la referatulŭ sĕu esplicativŭ, sĕ'mĭ schimb dispositiunea din anulŭ trecutŭ Nr, 57,654 şi astfelŭ sĕ rĕmână în vigóre şi pre viitorŭ statutulŭ lorŭ localŭ, rĕspundŭ oficiului comitatensŭ, că eu suscitata dispositiune in calea administrativă o susţinŭ în valóre şi pe viitorŭ, pentru că nu mĕ aflu îndemnatŭ de nicĭ unŭ motivŭ a o schimba, şi acésta atâtŭ din consideraţiunea ca amintitulŭ statutŭ conţine parte determinaţiuni de acelea, ce taiă afundŭ în dreptulŭ privatŭ, câtŭ şi mai vêrtosŭ din consideraţiunea, că în sensulŭ § 22 art. d. l. XVIII ex 1871 comunele nu potŭ luá regulări de acelea prin care se vatĕmă drepturile private şi adaugŭ observarea, că a decide asupra folosinţei pămêntului privatŭ este chiămată maioritatea posesorilorŭ de pămêntŭ în raportulŭ posesiunei lorŭ. Despre acésta încunosciinţezŭ pre oficiulŭ comitatensŭ spre ulterióră urmare şi remitŭ aclusele alăturate la raportulŭ vice-comitelui.

Budapesta, 21 Fevruarie 1884.

Pentru ministru.
Iosifŭ Pronay m. p.
secretarŭ de statŭ.

Ce e de făcutŭ? primăvéra se apropiă; timpulŭ urgéză. Conformŭ indigitărilorŭ ministeriale sĕ lasă posesorilorŭ sĕ-şĭ hotărescă modulŭ de păşunatŭ în pămêntulŭ lorŭ privatŭ. Aceştia s'au întrunitŭ în sesiunĭ, acolo s'au facutŭ propunerĭ, asupra cărora s'a şi votatŭ. Aci a stagnatŭ, (va urma).

---

7). Étă sub atarĭ preteste şi scopurĭ silescŭ a seduce opiniunea publícă, cu scopŭ de a informá pre ai lorŭ, fără ca sĕ descopere adevĕrulŭ. Sub contribuţiune nu este de a se înţelege numai darea foncieră, ci tóte speciele de dare directă. Prin calea acésta au creatŭ prudenţii profesionistilorŭ şi amploiaţilorŭ unŭ isvorŭ de venitŭ din sudórea Românilorŭ, ca adecă dênşii sĕ pótă folosi şi fără vite păşunitulŭ după tóte speciele de dare directă. Agricultorulŭ avisatŭ numai la darea foncieră nu puté sĕ-şĭ ţină vitele necesare numai cu aceea, ci trebuia sĕ recurgă şi la celelalte specie de dare ale profesioniştilorŭ, comercianţilorŭ, arendatorilorŭ, carĭ în cele mai multe casurĭ nu aveau o brazdă de pămêntŭ. Dela acestia cumpĕrá drepturile ce'i lipsiá, pre lingă aceea solvea taxa impusă în lada comunală, şi numai aşa putea sĕ'şĭ folosescă păşunatulŭ. Şi cu tóte acestea fără lécŭ de sfielă totŭ în numitulŭ organŭ săsescŭ din 27 Faurŭ a. c. corespondentulŭ sĕu de aicĭ afirmă că Saşii plătescŭ dare mai multă şi Românii păşunescŭ cu vite mai multe arătândŭ proporţiunea cu cifre. Pre când orĭcine din cele arĕtate se va putea convinge, că Saşii şi-au folositŭ dreptulŭ lorŭ în banĭ, pentru carĭ Românii le au folositŭ partea lorŭ de păşunatŭ în natură. Nu cumva sĕ crédă cineva că Românii au înşelatŭ pe Saşĭ. Décă în realitate s'ar fi luatŭ de cinosură numai posesiunea şi darea foncieră, — cum doresce corespondinţa sĕ informeze lumea — apoi statulŭ ar fi fostŭ aşa dicêndŭ mai aprópe de dreptate şi faţă cu Românii recurenţĭ; fiindŭ că este constatatŭ că preste jumĕtate cantitatea teritoriului privatŭ se află în mânĭ românescĭ, cumpĕrată cu banĭ grei şi nu ereditá.

8) Punctulŭ acesta servesce érăşĭ numai de pretestŭ ca sĕ rĕstrîngă vitele Românilorŭ. De órece este constatatŭ că numĕrulŭ vitelorŭ în genere luatŭ sub statutŭ nu au scădutŭ, ci totŭ acela a rĕmasŭ, de nu cumva a crescutŭ, însĕ cu aceea schimbare, că numĕrulŭ lorŭ crescea la Românĭ şi decrescea la Saşĭ. Statutulŭ s'a creatŭ în 1879 când au vĕdutŭ prudenţii că proporţiunea în care decresce numĕrulŭ vitelorŭ săsescĭ şi cresce alŭ celorŭ românescĭ e pré mare, şi aşa au venitŭ la idea de reducere, în sperare că Românulŭ va perí. Românulŭ însĕ în vecĭ nu pere. Aserţiunea că sub statutŭ au fostŭ vite mai frumóse ca înainte de elŭ e unŭ neadevĕrŭ pré grosolanŭ. Inainte de statutŭ ciurdele erau provĕdute cu taurĭ şi armăsarĭ frumoşĭ, sub statutŭ însă dela unŭ timpŭ încóce nicĭ armăsarŭ nu mai esistă în stavă. Primăvéra primaria se interesá până ce scotea câte 1200 fl. taxe de păşunatŭ, din care sumă, Românii plătéu mai multŭ apoi nu se mai interesá că óre acele ciurdĭ cum şi cu ce grijă sĕ pascŭ, fiindŭ că erau mai multe vite românescĭ. Dela 1871—1883 incl. în puterea ilegatului statutŭ acum cădutŭ au incursŭ din sudóre românescă preste 10 mii parte în casa comunală, parte în pungile celorŭ cu dărĭ de venitŭ. Când va incurge atâta din sudórea ciobotarilorŭ şi funcţionarilorŭ scăpătaţĭ? Nicĭ odată deşi casa alodială pentru ei se consideră de familiară şi isvorŭ de esistinţă, pentru că unii şi acum au banĭ împrumutaţĭ de acolo.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Berlin, 3 Noemvre. — Resultatulŭ alegerilorŭ este următorulŭ: 69 conservatorĭ, 95 din centru, 24 din partida imperială, 35 naţionalĭ, 31 liberalĭ, 9 socialiştĭ, 16 poloni, 2 din partida poporului, 14 elsacianĭ, 5 velfĭ, se vorŭ face 97 de alegerĭ nouĕ.

Glascovŭ, 3 Noemvre. — In Steartheater, în urma unei órbe alarmărĭ de focŭ, au fostŭ 16 persóne omorîte şi 12 rănite.

Pesta, 3 Noemvre. — Comisiunea financiară a camerei deputaţilorŭ a resolvatŭ bugetulŭ justiţiei. Cu acéstă ocasiune, ministrulŭ justiţiei s'a esprimatŭ, că descentralisarea tablei regescĭ se va esecutá în timpŭ de 5 anĭ şi că are sĕ se construiască noulŭ palatŭ alŭ justiţiei.

DIVERSE.

Unŭ naşŭ pălmuitŭ. — Pater ist est, dice maxima dreptului romanŭ, quem nuptiæ demonstrant.

Pouillason nu e însă în totdéuna de acéstă părere, căcĭ uneorĭ declară singurŭ că în adevĕrŭ Leon e fiulŭ sĕu, ér alte-orĭ afirmă cu energie că nenorocitulŭ copilŭ e progenitura lui Plantu. Din causa acestei curióse situaţiunĭ de spiritŭ, étă'lŭ adusŭ dinaintea tribunalului corecţionalŭ, şi, din nenorocirea lui, tocmai într'unŭ momentŭ când elŭ nu voiesce cu nicĭ unŭ preţŭ sé recunóscă acéstă paternitate. Doi gardiştĭ de nópte povestescŭ magistraţilorŭ ultragiele ce au suferitŭ din partea lui Pouillason la uşa unei bisericĭ de unde acesta fusese datŭ afară, deşi se celebra în întru botezulŭ fiului pe care nu vrea sĕ'lŭ recunóscá de alŭ sĕu. Plantu, naşulŭ, a mâncatŭ, cu acéstă ocasiune, douĕ palme dela finŭ; elŭ o sĕ ne esplice numai decâtŭ pentru ce nu le-a înapoiatŭ şi de ce a credutŭ că e mai bine sĕ se adreseze iustiţiei. Vomŭ vedé însă că Pouillasson trage din resemnaţiunea lui Plantu unŭ nou argumentŭ în favórea paternităţei ce'i atribue cu orĭ-ce preţŭ. »Nu mai încape îndoială, dice elŭ cu convincţiune' că Plantu n'ar fi înghiţitŭ aşa de lesne douĕ palme, décă n'ar fi tatălŭ adevĕratŭ alŭ copilului.« Plantu: Amŭ înghiţitŭ palmele, penfru că n'amŭ voitŭ sĕ facŭ scandalŭ în biserică. Domnilorŭ magistraţĭ, omulŭ ăsta e smintitŭ: închipuiţi-vĕ că vine la mine şi mĕ rógă sĕ'i fiu naşŭ; eu.... Pouillassonŭ: Inainte de facere, da; după facere însă mi-amŭ luatŭ séma. Plantu: După facere, va sĕ dică când n'ai luatŭ purceaua de nasŭ, căcĭ când eştĭ treazŭ, nu dicĭ că eu suntŭ tatălŭ copilului d-tale. Aşa dér, iĭ-amŭ respunsŭ: Rugăciunea d-tale îmĭ face multă onóre; primescŭ cu plăcere sĕ fiu naşulŭ copilului. Şi lucrulŭ e atâtŭ de adevĕratŭ, d-lorŭ magistraţĭ, încâtŭ uite sĕ vie d-na Pouillasson sĕ vĕ spue decă, dându-ne în vorbă despre naşă, care e o persónă fórte cum se cade şi fórte frumósă, nu mi-a propusŭ s'o iau de nevastă. Pouillasonŭ: Flécurĭ muiereşcĭ! N'are decâtŭ sĕ se uite cine-va la copilŭ spre a se convinge că sémănă cu d. Plantu ca douĕ picăturĭ de apă. Plantu: Ca sĕ ţi se pară una ca asta cu barba mea, trebue sĕ aibĭ orbulŭ găinelorŭ. Adevĕrulŭ e că, afară de ochĭ şi de nas, totŭ obrazulŭ naşului nu e decâtŭ o barbă négră ca cătranulŭ; însă Pouillasson susţine că Leonŭ iĭ sémănă tocmai la nasŭ, care e leitŭ posiclitŭ nasulŭ lui Plantu. Preşedintele: In fine cu ce ocaziune te a pălmuitŭ prevenitulŭ? Plantu: Trebui sĕ vĕ spunŭ mai întâi, că la oficerulŭ stărei civile, unde ne dusesemŭ cu toţii ca sĕ declarămŭ copilulŭ, d-nulŭ Pouillassonŭ a fostŭ fórte veselŭ; elŭ singurŭ a declaratŭ numele băiatului: Enric Leonŭ (Enric e numele tatălui, Leonŭ e alŭ meu). Pouillassonŭ: Nu vrea se'lŭ chieme Leon. Plantu: Iată, d-lorŭ magistraţĭ, care e tótă chichiţa lucrului: numele acesta de Leonŭ. Ceea-ce e şi mai caraghiosŭ, este că, dupĕ ce au dejunatŭ cu toţii înainte de a ne duce la botezŭ, dejunŭ care fie disŭ în trécătŭ, a fostŭ plătitŭ de mine.. Pouillasson: Numai unŭ părinte face astfelŭ de chieltuele nebune cumpĕrândŭ dragee şi bonbóne celŭ puţinŭ cincĭspre-dece cutii, precum şi alte marafeturĭ costisitóre. Ce! mie sĕ-mĭ spui d'alde astea?... Plantu: Cu tóte acestea, nu te-amŭ auditŭ sĕ te plângĭ la dejunŭ; ba din contră, te-ai îndopatŭ până n'ai mai pututŭ, şi cu caltaboşĭ de Nancy, şi cu pastetŭ de gâscă, şi cu dragee la carĭ pofteĭ pe tótă lumae. Şi, la sfêrşitulŭ mesei, domnilorŭ, d. Pouillassonŭ prinsese atâtŭ de multŭ la chiefŭ, în câtŭ s'apucase sĕ sărute pe totĭ: şi pe nevastă, şi pe copilŭ, şi pe naşă, şi pe doică. Se vede însă că bĕutura i-a ajunsŭ la capŭ, de óre-ce. îndată ce amŭ ajunsŭ la biserică, iată'lŭ sbierândŭ că numai voiesce ca copilulŭ sĕ fie botezatŭ cu numele de Leonŭ. Pouillasson: Nu, n'are sĕ-lŭ cheme Leonŭ! Plantu: Vĕdêndŭ că nu'i potŭ sĕ-i domolescŭ aprinderea, l-amŭ luatŭ de subţiorĭ şi l-amŭ împinsŭ afară; de-o-dată însă, la uşa bisericei, pacŭ! m'amŭ pomenitŭ cu douĕ palme. A avutŭ parte că ii eramŭ naşŭ, căcĭ alminterĭ i-o facémŭ eu de 'şĭ aducea aminte câte dile are sĕ mai trăiască! Apoi mi-amŭ disŭ că e şi bétŭ şi nu scie ce face... Pouillassonŭ: Astădĭ însă nu suntŭ betŭ. Plantu: Ce are a face? Adĭ de diminéţă, înainte de a vení la tribunalŭ câte litre ai bĕutŭ? Tribunalulŭ condamnă pe Pouillassonŭ la optŭ dile de închisóre. Pouillassonŭ: Se póte; dar copilulŭ ăla vĕ asigurŭ că n'o sĕ vadă sfêrşitulŭ lumei. »Dreptulŭ«

Influinţa electricităţii asupra animalelorŭ sĕlbatice. — Raupach,. cunoscutulŭ îmblânditorŭ de fére, a aflatŭ espedientulŭ cum se potŭ îmblândí férele în modŭ eficace, prin ajutorulŭ electricităţii. Intr'o bâtă de $3^1/_2$ picióre lungime, a ascunsŭ unŭ aparatŭ electricŭ, a cărui influinţă a fostŭ că 3 lei, pe carĭ i-a lovitŭ cu acéstă bâtă electrică, au datŭ semne de cea mai grósnică spaimă, tremurândŭ şi mormĕindŭ cumplitŭ. — Tigrulŭ s'a ascunsŭ într'unŭ unghiu alŭ celulei sale, cu totulŭ ameţitŭ pecând ursulŭ numai la loviturĭ mai aspre şi repeţite a începutŭ a simţí în modŭ neplăcutŭ influinţa electrică Cea mai miraculósă influinţă a electricităţii s'a observatŭ la şerpele giganticŭ. La o singură lovitură, animalulŭ de 20 picióre a amorţitŭ aşa de tare, încâtŭ şese óre a rĕmasŭ fără simţire şi numai în a treia di şi-a venitŭ în fire. Elefantulŭ când a fostŭ atinsŭ cu bâta electrică, a devenitŭ atâtŭ de înfuriatŭ, încâtŭ credéu că-şĭ rupe lanţurile.

Domeniile imperiale rusescĭ. — Precum scrie „Rigaer Zeitung« domeniile Ţarului rusescŭ suntŭ împrăştiate în tóte părţile Rusiei, şi suntŭ unele din'tre cele mai frumóse domenii în Rusia, tóte valorândŭ mai multe sute de milióne. După cum arată statistica compusă la 1 Ianuarie 1877, teritoriulŭ întregŭ alŭ domeniilorŭ imperiale în Rusia europénă face 7.528,300 desjatine, şi din aceste 1.938,988 desj. suntŭ pămêntŭ arătorŭ, ér 5.589,312 desj. suntŭ pădurĭ. Aceste domenii se sporescŭ din anŭ în anŭ şi de presinte tóte domeniile imperiale, socotindŭ şi Caucasulŭ, facŭ mai multŭ de câtŭ optŭ milióne desjatine. La acestea trebue adausŭ încă domeniulŭ mare alŭ Ţarului în Siberia, pe care ilŭ lucréză prisonierii politicĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 2 Noemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.20
Rentă de aurŭ 4% . . .	93.70
Rentă de hârtiă 5% . .	89.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	143.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115.25
Bonurĭ rurale ungare . .	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.25
Bonurĭ rurale transilvane	100.20
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.60
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.80
Renta de hărtiă austriacă	81.05
Renta de arg. austr. . .	82.35
Renta de aurŭ austr. . .	103.95
Losurile din 1860 . . .	134.30
Acţiunile băncel austro-ungare	863.—
Act. băncel de creditŭ ung.	288.50
Act. băncel de creditŭ austr.	287.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.75
Napoleon-d'orĭ	9.71½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.—
Londra 10 Livres sterlinge	122.30

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 20 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .		»
Renta rom. amort. (5%) . .	»	»
» convert. (6%) . .	»	»
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	»	»
Credit fonc. rural (7%) . .	»	»
» „ „ (5%) . .	„	„
» » urban (7%) . .	»	»
» » » (6%) . .	»	»
» » » (5%) . .	»	»
Banca naţională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .		365
« » » Naţională . .		237½
Aurŭ	7·25%	
Bancnote austriace contra aurŭ	2.07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 3 Noemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.—	Vênd.	9.03
Argint românesc	»	8.90	»	9.—
Napoleon-d'orĭ	»	9.67	»	9.70
Lire turcescĭ	»	10.92	»	10.98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.92
Galbenĭ	»	5.67	»	5.70
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	122. 5	»	123.—
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Nr. 88/1884 com. adm. 1—3

Concursŭ.

La scóla grecéscă din Braşovŭ este de ocupatŭ postulŭ de profesorŭ pentru limba magiară devenitŭ vacantŭ în urma abdicerei profesorului de până acuma.

Salarulŭ anualŭ este 200 fl., óre: 3 pe septemână.

Petiţiunile suntŭ de a se adresá la comisiunea subsemnată până la 15 Noemvre a. c. st. n.

Comisiunea administrativă a bisericei gr. or. dela Sf. Treime din cetatea Braşovului.

Braşovŭ în 31 Octomvre 1884.

L. Bettlen,
comite supr. comisarŭ min.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căleĭ ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişu	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6 28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse·

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.09	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.